

Mapy, plany i ilustracje

1. Gdańsk. Plan katastralny 1866–1869
Oprac. Z. Maciakowska, W. Hazuka, oprac. kart. W. Hazuka. Plan w skali 1:2500.
Oprac. na podstawie planu katastralnego w skali 1:1000 z lat 1866–1869 autorstwa Daniela Buhsego ze zbiorów PAN BG, C I 40.1.
2. Gdańsk. Rozwój przestrzenny miasta od XIII do 2. poł. XX w.
Skala ok. 1:6200
Oprac. W. Długokęcki, Z. Maciakowska, oprac. kart. D. Gzowska
Oprac. na podstawie planu katastralnego
3. Gdańsk. Okolice miasta, 1796–1802
Fragment mapy: *Karte von Ost-Preussen nebst Preussisch-Littauen und West-Preussen nebst dem Netzdistrikt aufgenommen unter Leitung des Königl. Preussisch. Staatsministers Freyherrn von Schretter. In den Jahren von 1796–1802. Jäck script et sculpsit*; skala 1:50 000
SBB, N 8° N 9798
4. Gdańsk. Fortyfikacje Starego Miasta, ok. 1520
Akwarela, papier; skala ok. 1:650, wym. 63 × 101 cm oraz 63 × 45 cm
Plan składa się z dwóch części przedstawiających fortyfikacje Starego Miasta od Baszty pod Ciemną Gwiazdą na północy po Basztę Półksiężyc I na południu. O ile ich forma w części północnej znajduje potwierdzenie w innych źródłach, o tyle w części zachodniej i południowej niektóre rysowane obiekty wydają się być projektowane, jak np. wydłużona ziemna basteja w narożniku północno-zachodnim, niezrealizowane w późniejszym czasie. Plan silnie uszkodzony w środkowej części.
APG, 300, MP/657; APG, 300, MP/657a
5. Gdańsk. Widok miasta od strony Góry Gradowej, 1575
Weduta: *Gedanum, Krantio, in sua Wandalia Gdanum; vulgo, sed corruptè Dantiscum, Germanicè, Dantzick...*, pochodzi z dzieła: G. Braun, F. Hogenberg, *Civitates orbis terrarum*, [t. 2]: *De praecipuis totius universi urbibus liber secundus, Coloniae Agripinae 1575*; miedzioryt, akwarela; wym. 32 × 47,5 cm
Na weducie opisano nazwami morze, ciek i wzgórze oraz kościoły i wybrane budowle.
PAN BG, 4488
6. Gdańsk. Obłężenie twierdzy w Wisłoujściu przez wojska króla polskiego Stefana Batorego, 1577
Die belagerunge Kunigklicher Maestaet zu Polenn des Hauses zur Weisellmünde für Danzig, geschenn im Augusto Anno 1577; miedzioryt, odbitka fot.; wym. 26,4 × 33 cm
Przedstawia pole walki na północnych przedmieściach miasta. Widoczne baszty, mury obronne i fosy Starego Miasta, zabudowania Lazaretu i szpitala Wszystkich Bożych Aniołów.
PAN BG, 5664
7. Gdańsk. Panorama miasta z Biskupiej Górki, 1592/1593
A. Möller, *Warhafftige Contrafactur der furtreflichen und weitberumten Sestat Dantzig in Preussen wie dieselbe vom Bischofsberge eigentlich anzusehen ist. Da zugleich unten an alle Kirchen und furnembste Gebewe mit sonderlichen Buchstaben verzeichnet und genennet werden*; fotografie oryginału składające się z siedmiu części; wym. 18,4 × 113,8 cm (oryginał 35,3 × 221 cm)
Panorama obejmuje teren od szpitala Bożego Ciała po szpital św. Gertrudy.
Literami oznaczono najważniejsze budowle: A – Das Heilig. Leichnams Thor, B – Das Hospital zu S. Elisabet, C – Das Weissen Münch Kloster, D – Das Altstetische Rahthaus, E – Sanct Jacobs Kirchen, F – Die grosse Mülen, G – Sanct Katharinen Kirche, H – Das graw Nonnen Kloster, I – Das Hohe Thor, K – Der Schissgarten vorn Hohenthor, L – Das Schwartz Münch Kloster, M – Heilige Geist Kirche, N – Sanct Johannes Kirchen, O – Die Pfarr Kirchen, P – Das Rahthaus, Q – Der Juncker Hoff, R – Casper Gibels Haus, S – Dietrich Lylgen Haus, T – Das Grawe Münch Kloster, V – Sanct Peters Kirchen, Was sonsten die andern Gebew und Thurmen belanget, so mit Buchstaben unuerzeichnet, seind die Thürme ander jnnern und cussern Festung, welche all zu zeichnen unnötig geacht.
PAN BG, Z IV 1013
8. Gdańsk. Plan aksonometryczny miasta, ok. 1600
A. Möller (?); rys. piórkiem; podziałka prętowa, skala ok. 1:2500, wym. 99 × 73 cm
Plan obejmuje miasto w obrębie budowanych w tym czasie nowożytnych fortyfikacji, z fragmentami wschodnich i zachodnich przedmieść. Uchwyciono na nim moment likwidacji średniowiecznych fortyfikacji Głównego Miasta. Wiernie przedstawiono obiekty sakralne i publiczne, domy mieszczańskie i zabudowania gospodarcze oraz w sposób uproszczony spichlerze. U wylotu ul. Świętojańskiej błędnie umieszczono Żuraw.
Krigsarkivet, Utländska stads- och fästningsplaner Danzig 13
9. Gdańsk. Plan fortyfikacji miejskich, 1601
Die Stadt Dantzick inn Preussen. Sub elevat: poli 54 2/3 grad. 1601; piórko, tusz, papier; brak podziałki, skala ok. 1:3900, wym. 44 × 64 cm
Plan obejmuje miasto w obrębie nowożytnych fortyfikacji po Nową Motławę. W rysunku aksonometrycznym przedstawiono na nim baszty, bramy, nabrzeża i mury miejskie. Pokazano przebieg głównego i bocznych kanałów Raduni na obszarze Starego Miasta oraz zagospodarowanie przedmieść południowych otoczonych w tym czasie pierścieniem obwałowań, z rowem cegielnianym oraz niedokończonym wałem, poprzedzonym rodzajem fosy położonym na wschód od późniejszej ulicy Dolna Brama.
Dział Rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego, R-938/0002, s. 124
10. Gdańsk. Fragment planu północnych przedmieść, częściowo objętych nowożytnymi fortyfikacjami ok. 1655, 1601
F. Berndt; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:3200, wym. całk. 74,5 × 135 cm
Plan obejmuje przedmieścia Gdańska od fortyfikacji Starego Miasta po Wrzeszcz.
Opisowo, a niekiedy kolorami, oznaczono przynależność poszczególnych gruntów: do Głównego Miasta – N1 (Brabank), N2 (wapiennik głównomiejski), N3 (młodemiejskie składy drewna); do szpitala św. Jakuba – obwódka jasnozielona, N4 (trzy działki pod miastem pomiędzy kanałem Raduni a Bramą św. Jakuba); do Lazaretu – obwódka ciemnozielona, N5 (grunty szpitalne wraz z trzema działkami koło młyna Loitzów); do szpitala św. Elżbiety – N6 (kilka ogrodów przed Bramą św. Jakuba); do szpitala Bożego Ciała – obwódka zielononiebieska, N7 (grunty szpitalne wraz z działką ofiarowaną przez radę, działką nad Strzyżą oraz inną w rejonie szubienicy); do szpitala Wszystkich Bożych Aniołów – obwódka zielononiebieska, N8 (grunty szpitalne oraz działka w rejonie Studzienki); do młyna opatów, inaczej Loitzów – N9 (grunty związane z młynem); do Starego Miasta – obwódka czerwona, N10 (działka pomiędzy fosami miejskimi, kanałem Wiadronników a Radunią, działka wzdłuż Wisły i starego rowu przy składach młodemiejskich, dwie działki przed Bramą św. Jakuba, staromiejski skład drewna, działka Torbeckego, plac z ramami staromiejskimi, cegielnia i wapiennik staromiejski, działka za rowem cegielni); do patrymonium miejskiego – N11 (grunty pomiędzy składami młodemiejskimi a własnością staromiejską, drogi i wzgórze); do Młynisk – N12 (grunty związane z młynem). W opisie wyszczególniono poszczególne grunty oraz podano ich powierzchnie. W sumie obejmowały 25 łanów 22 morgi i 84 pręty². Na planie narysowano granice gruntów Suchanina.
APG, 300, MP/511
11. Gdańsk. Widok przedmieść i fortyfikacji miasta, 1604
Abriß von der Statt Dantzig wie die selbig gegen den dreyen hohen bergen ligt, und am selbigen orth gebauet würdt, 1604, karta z dzieła: *Fünffzig*

- Illuminierte Ansichten von Burgen, Städten, Festungen sowie Pläne derselben*; piórko, tusz, akwarela, papier; wym. 41 × 56 cm
Na planie dość wiernie przedstawiono fortyfikacje Gdańska, przedmieścia niedokładnie i z błędami.
Herzog-August-Bibliothek, Wölfenbüttel, HAB, Cod. Guelf., 1.6.1.a.Aug. 2, 14
12. Gdańsk. Weduta miasta. Fragment obrazu *Ukrzyżowanie z ołtarza głównego w kościele św. Katarzyny*, ok. 1610
Olej, deska; wym. 304 × 210 cm
Niezwykle wierna barwna weduta miasta, na której pokazano wiele istotnych szczegółów zagospodarowania przedmieść w sąsiedztwie fos miejskich.
Depozyt Zakonu OO. Karmelitów w MNG
13. Gdańsk. Plan miasta, 1615
G. Schmer, *Piante oder Grundriss der hoch löblichen Sobe Stadt Dantzick nach Geometrische Messung in seinen verüingten masstap, sampt den umliegenden gelegenheiten, der ganzen Situation verfertigt. Item welcherley Gestalt und forme nach niederländischer Art, dieselbe löbliche Stadt mit den geringsten Unkosten könne vergröset und in ihre gebührliche beste Defention gebracht werden. Demselben weiters wie und auf was weyse, auch mit was Condition in dem dabei übergebenen Discours, alles fleissig könne nachgesucht und richtig alle Umstände nach Gelegenheit des Orts erkandt werden*, kopia planu umieszczona na planie A. Gersdorffa z 1815 r.; piórko, tusz, akwarela, papier; skala oryg. ok. 1:8000, wym. 32,2 × 35,8 cm, wielkość całego planu 82,5 × 182,5 cm
Plan obejmuje Gdańsk wraz z jego przedmieściami. W pełni pokazano jeszcze niepodzielone Długie Ogrody oraz obszar późniejszego Dolnego Miasta. Uwzględniono istniejące zagospodarowanie przyłączanych przedmieść południowych oraz istniejące w tym czasie podmiejskie kanały, w tym stare i nowe ujście kanału Raduni do Wisły. Zaznaczono proponowany przebieg fortyfikacji bastionowych frontu południowego, wschodniego i północnego, o mniejszym zasięgu niż ostatecznie zrealizowany.
GStA PK, XI. HA, AKS, Rolle Nr. 30 L, Nebenkarte
14. Gdańsk. Widok miasta z okolicy strzelnicy bractwa św. Jerzego, ok. 1615
B. Milwitz; olej, deska; wym. 45,5 × 172 cm
Panorama miasta od szpitala Bożego Ciała po Bastion Wozowy. W oddali widoczna Twierdza Wisłoujście.
Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/281/M
15. Gdańsk. Widok miasta z Biskupiej Górki, 1617
Ä. Dickmann, *Dantiscum septentrionis occidentis, et totius orbis hodie Emporium frequentissimum*; akwaforta, papier; wym. 53 × 258 cm
Zbliżona w ujęciu do wedyty A. Möllera, lecz zawierająca znacznie więcej szczegółów. Poniżej wedyty zamieszczono opis miasta i jego okolic, zasady sprawowania władzy w mieście, a także zestaw najważniejszych artykułów gdańskiego handlu, których przedstawienia unoszą w chmurach ponad miastem putta. Liczbami oznaczono najważniejsze obiekty: 1 – H. Lichnams Thor, 2 – S. Elisabet Hospital, 3 – S. Jacobs Thor, 4 – Weisse Minchen, 5 – S. Bartolmeus, 6 – Altstetisch Rathaus, 7 – Die Grosse Mille, 8 – S. Catarina, 9 – Grae Nonnen klos, 10 – Hohe Thor, 11 – Gefangen Thur, 12 – Zeig Haus, 13 – Iuncker Schisgarten, 14 – Langgassen Thor, 15 – Schwartz Minchen, 16 – H. Geist Hospital, 17 – S. Iohannes, 18 – S. Maria, 19 – Recht Ste- Rathaus, 20 – Kö- Artus Hof, 21 – S. Barbara Hospi, 22 – Gimnasium zur H. Dreyfaltikeit, 23 – S. Peter.
National Library of Sweden, KoBDeLaGStö.f.163
16. Gdańsk. Widok Długiego Targu, 1601
A. Möller, fragment obrazu *Grosz czynszowy*; olej, deska; wym. 124 × 500 cm
Muzeum Gdańska, MHMG/S/51
17. Gdańsk. Widok Długiego Targu, 1617
Ä. Dickmann, *Praecipuorum locorum et aedificiorum que in urbe Dantiscana visuntur adumbratio*; akwaforta, papier; wym. 18 × 31,3 cm
Literami oznaczono: A – Langge Marckt, B – Kö. Artus Hof, C – Rathaus, D – Langgassen Thor, E – Gefanggen Thurn.
PAN BG, 4091
18. Gdańsk. Widok Targu Drzewnego, 1617
Ä. Dickmann, ze zbioru rycin tego autora, *Praecipuorum locorum et aedificiorum que in urbe Dantiscana visuntur adumbratio*; akwaforta, papier; wym. 17,7 × 30 cm
Literami oznaczono: A – Holtz Marckt, B – Bröctgassen Thor.
PAN BG, 4091
19. Gdańsk. Widok Targu Węglowego, 1617
Ä. Dickmann, ze zbioru rycin tego autora, *Praecipuorum locorum et aedificiorum que in urbe Dantiscana visuntur adumbratio*; akwaforta, papier; wym. 17,1 × 30,7 cm
Literami oznaczono: A – Dominick Plan, B – Zeig Haus, C – Juncker Schisgarten, D – Gefangen Thurn, E – Hohe Thor.
PAN BG, 4091
20. Gdańsk. Plan miasta wraz z najbliższą okolicą, ok. 1620
Piórko, tusz, papier; podziałka krokowa, skala ok. 1:12900, wym. 44 × 60 cm
Plan obejmuje obszar od Wisłoujścia po Orunię, od Płoni po Siedlce. Choć nie jest planem precyzyjnym, zawiera wiele cennych informacji na temat zagospodarowania gdańskich przedmieść. W obrębie obwarowań pokazano jedynie kilka ulic Starego Przedmieścia i południową część Głównego Miasta, zabudowę tylko na przedmieściach.
Literami oznaczono wybrane obiekty: A – Das Rathaus, B – Die Pfar- kirche, S. Maria, C – Das Zeughaus, D – Raths Marstall, E – Der Marckt, F – Graümünchen Kirche, G – Der holtzmarckt, H – Das Hohe Thor, I – H. Geist Thor, K – S. Jacobs thor, L – Die grüne brücke, M – Die Kuhbrücke, N – Die vorstadt, Lange garten genandt, O – Langgartische präck, P – Die vorstadt Schodtlandt, Q – Der newgarte Vorstadt, R – Die Schedlitz Vorstadt, S – Der Bischoffsberg, T – Der Hagelsberg, V – Das Schießhaus, X – Die neue schleüse, Y – Der neue wall, Z – Das Blockhaus oder festung Weichselmünde. Krigsarkivet, Utländska stads- och fästningsplaner Danzig 01
21. Gdańsk. Plan fortyfikacji, 1634
Piórko, tusz, akwarela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:5200, wym. 49 × 71 cm
Plan obejmuje miasto w obrębie XVII-wiecznych fortyfikacji. Na jego obszarze zaznaczono ciek, planowane nad nimi obiekty przemysłowe, a także bramy miejskie.
APG, 300, MP/789
22. Gdańsk. Przebieg granic Starego Miasta, 1637
Zeichnung der innern und äussern Grenzen zwischen der Rechten- und Alten Stadt Danzig nach der Aufnahme derselben vom 9 May 1637, kopia planu wykonana ok. 1800 r.; piórko, tusz, akwarela, papier; skala ok. 1:2000, wym. 35 × 45 cm
Na planie zaznaczono pozostałości wschodnich fos staromiejskich, a także konstrukcje po wewnętrznej stronie wałów, będące w części starymi murami miejskimi, jak również obrysy średniowiecznych bram miejskich. Trudno czytelny oryginał: APG, 300, MP/6.
Staatsbibliothek zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz, SBB/IIIIC/ Kart. X 22250
23. Gdańsk. Plan zagospodarowania obszaru Zamczyska, 1648
Grundriss des alten Schlosses nach der Aufnahme des Ingenieur Strachwitz im September 1648, kopia zaginionego planu G. Strakowskiego wykonana ok. 1800 r.; piórko, tusz, akwarela, papier; skala ok. 1:800, wym. 39 × 41 cm
Na planie pokazano ówczesne i projektowane linie zabudowy tego obszaru. Narysowano także istniejące jeszcze w tym czasie pozostałości murów obronnych i baszt zamku krzyżackiego. Ulica Podwale Staromiejskie opisana została jako ulica zamkowa, zwana także nową ulicą, gdyż planowano jej przeprowadzenie przez grunty tartaku i fosy zamkowej i połączenie z ul. Grodzką.
Staatsbibliothek zu Berlin, SBB/IIIIC/Kart. X 22435

24. Gdańsk. Plan gruntów Urzędu Budowlanego, obejmującego m.in. obszar późniejszego Dolnego Miasta, 1641
Abriß des gantzen Bawambts aus Petri Crügeri Original, A° 1641. Copyret, kopia planu P. Krügera; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:9800, wym. 39 × 64 cm
Na planie pokazano zagospodarowanie Długich Ogrodów i Świńskiej Łąki na terenie późniejszego Dolnego Miasta z traktem biegnącym od Bramy Szop w kierunku wiatraka stojącego niegdyś w Olszynie Małej u wylotu ul. Miedza w Olszyńskiej, z czasu sprzed budowy nowożytnych obwałowań.
APG, 300, MP/1025
25. Gdańsk. Plan Dolnego Miasta, ok. 1650
Grundt Rieß von der Niederstadt, piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:2200, wym. 29 × 38 cm
Na planie pokazano siatkę projektowanych ulic i kanałów. Nazwami opisano poszczególne fragmenty pierzei ulic oraz bastiony.
APG, 300, MP/80
26. Gdańsk. Plan zachodnich przedmieść Gdańska z zarysem projektowanych fortyfikacji Biskupiej Górki, ok. 1641
Piórko, tusz, akwarela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:7000, wym. 33 × 42,6 cm
Na planie przedstawiono ukształtowanie zboczy wzgórz, w tym Biskupiej Górki i Góry Gradowej oraz zagospodarowanie przedmieść aż po Siedlce. Narysowano także przebieg granic dóbr biskupa włocławskiego na Biskupiej Górce. Podano nazwy wzgórz, bastionów i wybranych obiektów.
APG, 300, MP/630
27. Gdańsk. Projekt ufortyfikowania zachodnich przedmieść, ok. 1656
Piórko, tusz, akwarela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:7000, wym. 29,2 × 44,6 cm
Pokazano ufortyfikowanie doliny pomiędzy fortyfikacjami Biskupiej Górki a Góry Gradowej (kolor czerwony). Na planie przedstawiono ukształtowanie zboczy wzgórz, w tym Biskupiej Górki i Góry Gradowej, oraz zagospodarowanie przedmieść aż po Siedlce, ze szpitalem św. Gertrudy i Zaroślakiem zewnętrznym przed Bramą Oruńską.
APG, 300, MP/631
28. Gdańsk. Projekt rozbudowy zachodniego frontu fortyfikacji wzgórz, ok. 1655
G. Tellior, ok. 1655; piórko, tusz, akwarela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:4000, wym. 58,3 × 104,8 cm
W projekcie umocnień zaproponowano dwie linie fortyfikacji łączących Biskupią Górkę i Górę Gradową. Na planie przedstawiono ukształtowanie ich zboczy oraz zagospodarowanie przedmieść aż po Siedlce, a u stóp Biskupiej Górki wydzielenie nieruchomości opisanych kolejnymi numerami oraz działki: bielnika szpitala św. Gertrudy, nowego cmentarza i cegielni. Przy szpitalu Bożego Ciała zaznaczono działkę cmentarza dla ubogich (Armen Kirchhof).
APG, 300, MP/626
29. Gdańsk. Projekt frontu północnego fortyfikacji miasta, ok. 1626
Piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:2000, wym. 30 × 48 cm
Plan obejmuje fragment fortyfikacji pomiędzy Bastionem Bożego Ciała a Bastionem Lis. Czerwoną kreską pokazano obrysy wcześniejszych obwarowań, w tym średniowiecznych murów i baszt; linią kropkowaną – obrysy likwidowanych fos i cieków. Poza nimi w rysunku aksonometrycznym pokazano budynek szpitalny Lazaretu.
APG, 300, MP/810
30. Gdańsk. Projekt przebudowy fortyfikacji łączących umocnienia wzgórz z terenami nad Wisłą, 1674
S. Hubrecht; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:3500, wym. 20 × 33 cm
Planem objęto fragment przedmieść północnych wraz z terenami szpitala Bożego Ciała i Lazaretu. Opisem wyróżniono: szpital Bożego Ciała, Lazaret i znajdującą się przy nim stajnię, plac z ramami, ogród rajców staromiejskich oraz dawny dom dla chorych na ospę.
APG, 300, MP/764
31. Gdańsk. Zimowa panorama miasta z Góry Gradowej, 1678
A. Stech; olej, płótno; wym. 71,5 × 103,7 cm
Depozyt w Muzeum Gdańskie
32. Gdańsk. Plan i panorama miasta spod Góry Gradowej, 1687
P. Willer, *Dantzig in Plano*, rytownik Jansson von Waesberg; akwafora, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:8500, wym. 51,5 × 60 cm
W górnej części planszy umieszczono panoramę miasta z konduktem żałobnym zmierzającym na cmentarz przy szpitalu Bożego Ciała. Plan obejmuje miasto w obrębie fortyfikacji zewnętrznych wraz z Zaroślakiem i terenami położonymi pomiędzy Motławą a miastem oraz nad Wisłą. Zabudowa zwarta pokazana została w formie bloków, luźna – jako ogrody. Literami opisano dzielnice, liczbami najważniejsze obiekty.
PAN BG, 5640
33. Gdańsk. Widok okolic szpitala Bożego Ciała, 1687
P. Willer, *H. Leichmans Kirche* [w:] R. Curicke, *Der Stadt Dantzig historische Beschreibung*, Amsterdam–Dantzig 1687; miedzioryt, papier; wym. 13,1 × 17 cm
Muzeum Gdańskie, MHMG/SD/21
34. Gdańsk. Widok okolic strzelnicy bractwa św. Jerzego, 1687
P. Willer, *Die Schies stange und Schies bude* [w:] R. Curicke, *Der Stadt Dantzig historische Beschreibung*, Amsterdam–Dantzig 1687; miedzioryt, papier; wym. 12,7 × 16,3 cm
Muzeum Gdańskie, MHMG/SD/21
35. Gdańsk. Widok Biskupiej Górki od strony szpitala św. Gertrudy, 1687
P. Willer [w:] R. Curicke, *Der Stadt Dantzig historische Beschreibung*, Amsterdam–Dantzig 1687; miedzioryt, papier; wym. 13 × 16,9 cm
Muzeum Gdańskie, MHMG/SD/21
36. Gdańsk. Widok szpitala św. Gertrudy od strony wschodniej, 1687
P. Willer, *Petersbagen St Salvators Kirche* [w:] R. Curicke, *Der Stadt Dantzig historische Beschreibung*, Amsterdam–Dantzig 1687; miedzioryt, papier; wym. 13 × 17 cm
Muzeum Gdańskie, MHMG/SD/21
37. Gdańsk. Przebieg Kanału Raduni płynącego obok olejarni, 1612
P. Krüger; piórko, tusz, papier; brak podziałki, skala ok. 1:260, wym. 22 × 69,5 cm
Plan sytuacyjny, na którym pokazano sposób zagospodarowania terenu położonego pomiędzy wałami a działkami zachodniej pierzei ul. Garnarskiej, z budynkami przetapialni srebra i olejarni.
APG, 300, MP/324
38. Gdańsk. Przebieg kanału Raduni i jego odnóg na terenie Starego Miasta, 1696
P. Willer, *Radaum Flus Wie Sy Sich In die Stadt verteilt Biß in die Weißelstrom*; piórko, tusz, akwarela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:2200, wym. 48 × 75 cm
Na planie pokazano usytuowanie zakładów przemysłowych: młyna pszenicznego, Wielkiego Młyna, młyna producentów wąskiego sukna, mennicy, polerni, małego tartaku, młyna zbożowego i kaszowego oraz wielkiego tartaku.
APG, 300, MP/1200
39. Gdańsk. Plan dwóch sieci wodociągowych Głównego Miasta, rozprwadzających wodę pod ciśnieniem, 1717
M. Wittwerck, *Plan der Rechten Stadt Dantzig Worinnen die Fontaein und Kunst Wasser Angewiesen und Welche Erben davon Gespeiset Werden, samt ihren Haupt Schlus Krahnenn nach der Nummer Gezeichnet Nebst beygefügeten Verjüngten Maasstabe Wie auch einen Accuratten Riß der Wasser Kunst sowohl in Profil als Grund Rißen nebst seinen gehörigen Verjüngten Maasstabe Vorgestellt und Abgenommen Anno 1717*, kopia planu autorstwa J.C. Ackermanna; piórko, tusz, akwarela, papier; wym. 96,5 × 69 cm, skala ok. 1:830, podziałka prętowa
Plan obejmuje tzw. dzielnicę Mariacką Głównego Miasta. Na planie pokazano zagospodarowanie terenu przed Bramą Wyzynną. Podano

nazwy ulic i zaznaczono szerokości poszczególnych nieruchomości w pierzejach ulic, opisując je w kolejności numerami.

Powyżej tytułu oznaczenia różnych typów ujęć i zaworów pokazanych na planie.

Obok umieszczono spis obiektów przy Bramie Wyżynnej oznaczonych na planie literami: A – Die Radune auf der Kunst gehende, E – die Kunst, F – die steinerne Brücke, G – die Loh Mühle, H – die Beeck, J – die Pferdeträncke, K – die Riedewandt, Q – die Roß Mühlen oder Druckwerck der Rechten Stadt, R – das Hohe Tohr, S – die Kunströhren unter der Brücke, T – der Stadt Graben.

W prawym dolnym rogu pokazano rzut i przekrój kunsztu. Elementy jego konstrukcji opisano literami. Ich spis umieszczono poniżej.

PAN BG, C I 50.4

40. Gdańsk. Plan sieci wodociągowej dzielnicy Mariackiej Głównego Miasta, rozprowadzającej wodę do publicznych i prywatnych rzapi w systemie grawitacyjnym, 1717

M. Wittwerck, *Plan der Rechten Stadt Dantzig in Welcher Leitung der Brunnen Röhren nach den Haupt Brunnen, Als Auch die Jenigen Erben, sodaß Wasser von den Brunnen Röhren haben, samt den Schluß Krähnen Deutlich Vorgestelt und Aufgerissen Nach den Ver Jungten Maastabe Anno 1717*; piórko, tusz, akwarela papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:830, wym. 70 × 94,5 cm

Plan obejmuje Główne Miasto wraz z terenem położonym przed Bramą Wyżynną. Podano nazwy ulic i zaznaczono szerokości poszczególnych nieruchomości w pierzejach ulic, opisując je w kolejności numerami.

W dolnym lewym rogu na rzucie i przekroju Bramy Wyżynnej pokazano trasy rur wodociagowych. Literami opisano elementy instalacji. Ich spis zamieszczono obok.

W dolnym prawym rogu znalazły się oznaczenia różnych typów ujęć i zaworów pokazanych na planie oraz spis obiektów znajdujących się przed Bramą Wyżynną oznaczonych literami na planie: A – Die Radaune auf die Kunst gehend, B – Der Brunnen Röhren Einfall, C – Die ersten Schluß Krahn Untern Hohen Thor, der Brunnen Röhren wie sie mit rothen Ziffern Numerirt und in den Quartiren können abgeschlossen werden ist die Zahl der Haupt Schluß Krähne, D – Die Brunnen röhren in den Waßer Graben durchgehend, E – Die Kunst, F – Die Steinerne Brücke, G – Die Loohe Mühle, H – Die Beeck, J – Die Pferdeträncke, K – Die Riedewandt, L – Die Roß-Mühle oder Druckwerck zur Alten Stadt, M – Das Gewölbe unter den Wall, N – Brun Röhr so von der Silber Hütten abgehend nach den Breiten Thor, O – Brun Röhr aus der Schmiede Gaße unter der Brücke einfallend, nach der Rechten Stadt gehend stoßen mit N. zusammen, P – Zusammenstoßung der Röhren N. und O, Q – die Roß Mühle oder Druckwerck der rechten Stadt, R – Das Hohe Thor, S – Die Hohe-Thornsche Brücke, T – Der Stadt Graben.

PAN BG, C I 50.4

41. Gdańsk. Plan miasta, ok. 1750

Kopia fotograficzna zaginionego planu; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:3000, wym. 90 × 120 cm

Na planie u dołu adnotacja: *Anno 1738. 39. 40 bat mit a. b. c. d. gezeichnete Fortification der Capitain Ingen mit 60 Mann angefangen und in fertigen Standt gesetzt.*

Plan obejmuje miasto w obrębie fortyfikacji wraz z najbliższym sąsiedztwem. Zaopatrzone w nazwy bastionów, ulic, kościołów i szpitali oraz najważniejszych obiektów publicznych i przemysłowych. Dość szczegółowo przedstawiono zagospodarowanie północnej części przedmieść wewnętrznych – z układem Błędnika i alei przy cmentarzu Reich der Todten (Królestwo Zmarłych). Podano nazwiska właścicieli nieruchomości przy Lazarecie, w zachodniej pierzei ul. Tkackiej i południowej ul. Piwnej na odcinku do ul. Lektykarskiej.

PAN BG, C I 37.1

42. Gdańsk. Fortyfikacje bastionowe miasta, front zachodni wraz z umocnieniem wzgórz, 1759

J.C. Hadrian, *Plan von den Aussen-Wercken, nebst einen Theil des anstossenden Hauptwalls der Stadt Dantzig*; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, decymalna, skala ok. 1:2200, wym. 31,5 × 98,5 cm

Oznaczenia literowe: A – Jacobs Halber mond, B – Batterie am Rehm, C – Triangul, D – Stiffts-Winckel, E – Scheunen Winckel, F – H. Leichnams Batt., G – Hagelsberg Ravelin, H – Neubaurch Ravelin, J – Neubaur. halb-Mond, K – Schweinskopff, L – Sandgruben Bast., M – Pünthe der Sandgrub. Bast., N – Hans Mantel, O – Der Huht, P – Vigilantz-Ravelin, Q – Bischoffs-Ravelin, R – Salvators-Ravelin, S – Pünthe vor Salvator, T – Petershagische Brille.

APG, 300, MP/659

43. Gdańsk. Fortyfikacje bastionowe miasta, front wschodni, 1759–1760

J.C. Hadrian, *Zweyter Abschnitt, der Stadt Dantzig benebst dem Kniepap vom Auerochs Bastion Bis zum Braunen Ross*; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, decymalna, skala ok. 1:2200, wym. 34 × 100 cm

Plan obejmuje obszar Dolnego Miasta i Długich Ogrodów od Śluzu Kamiennej po Bastion Gniady Koń wraz z fragmentem Wyspy Spichrzów i Knipawą (Rudnem). Na planie podano nazwy bastionów, ulic i wybranych obiektów.

Oznaczenia: A – St. Barbara, B – Milchkannen Thor, C – Mattenbud. Thor, D – Langgart. Thor, E – Kniepap Thor.

APG, 300, MP/659a

44. Gdańsk. Fortyfikacje bastionowe miasta, front pn.-wsch. od Bastionu Gniady Koń do Bastionu św. Gertrudy wraz z układem wodnym na jego przedpolu, 1759–1760

J.C. Hadrian, *Dritter Abschnitt der Stadt Dantzig von Braunen Ross Bast. bis zum St. Jacobs Bastion*; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, decymalna, skala ok. 1:2200, wym. 36 × 100 cm

Plan obejmuje Brabank, Wiadrownię i przywałowy obszar Starego Miasta od Bastionu Gniady Koń po Bastion św. Jakuba wraz z Polskim Hakiem, młodemiejskimi składami drewna oraz okolicami Lazaretu. Na planie podano nazwy bastionów, ulic i wybranych obiektów.

Oznaczenia: A – Das neue Werck im Holtzraum, das der Herr v. Eggers, General Maior und Commendant der hiesigen Guarnison angegeben, das ein Hochlöblicher Krieges-Raht zu verfertigen für gutbefunden und mit welchem im Monat Junj 1759sten Jahres der Anfang gemacht worden, B – Die Kleine Kalkschantze welche inwendig im 1759sten Jahre repariret worden, A – Jacobs halber Mond, B – Batterie am Rehm, C – Triangel, D – Stift-Winckel, E – Scheunen-Winckel.

APG, 300, MP/659b

45. Gdańsk. Panorama Gdańska od pn.-zach., 1761–1765

M. Deisch, *Prospect der Stadt von der Mittenachts Seite, Prospectus urbis e regione septentrionali Nr 15*, wg cyklu F.A.A. Lohrmanna *50 Prospecte von Dantzig*; miedzioryt, papier; wym. karty 28,4 × 50,5 cm, płyty 17,4 × 27 cm

Oznaczenia liczbowe: Templum 1 – S. Jacobi, 2 – S. Bartholomaei, 3 – S. Lazari, 4 – S. Joannis, 5 – S. Catharinae, 6 – S. Mariae, 7 – S. Corporis.

Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/3614/G

46. Gdańsk. Widok okolic Bramy Oliwskiej, 1761–1765

M. Deisch, *Das Olivische Thor von ausen. Portae Oliuensis facies exterior, Nr 32*, wg cyklu F.A.A. Lohrmanna *50 Prospecte von Dantzig*; akwaforta, papier; wym. karty 28,4 × 50,5 cm, płyty 18,6 × 28 cm

Oznaczenia liczbowe: 1 – Die Heil. Leichnams Kirche, Templum Sancti Corporis, 2 – Der Hagelsberg, Munimentum Hagelsberg nominatum.

Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/3631/G

47. Gdańsk. Panorama miasta z Biskupiej Górki, 1761–1765

M. Deisch, *Die Stadt Dantzig von der Süd-west Seite, oder dem Bischofs Berg. Gedanum e regione a meridie ad occidentem vergente. Sive e region montis episcopalis, Nr 33*, wg cyklu F.A.A. Lohrmanna *50 Prospecte von Dantzig*; akwaforta, papier; wym. karty 28,4 × 50,5 cm, płyty 27,6 × 49 cm

Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/3632/G

48. Gdańsk. Widok okolic Bramy Wyzynnej od pd.-zach., 1761–1765
M. Deisch, *Das hohe Thor. Porta alia, Nr 1*, wg cyklu F.A.A. Lohrmanna *50 Prospecte von Danzig*; akwaforta, papier; wym. karty 28,4 × 50,5 cm, płyty 17,1 × 26 cm
Oznaczenia liczbowe: 1 – Der Stock, Carcer, 2 – Zeughaus, Armamentarium, 3 – Pfarr Thurn, Turris Templi Cathedralis, 4 – Raths Thurn, Turris Curiae.
Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/3601/G
49. Gdańsk. Widok okolic bastionu św. Gertrudy od strony pd.-zach., 1761–1765
M. Deisch, *Das Lege Thor. Porta depressior, Nr 3*, wg cyklu F.A.A. Lohrmanna *50 Prospecte von Danzig*; akwaforta, papier; wym. karty 50,5 × 28,4 cm, płyty 26,4 × 17 cm
Oznaczenia liczbowe: 1 – Petershagen auserhalb dem Thor Ora nomine luce petri clara extra portam, 2 – der Cavalier Berg, Agger in vallo altior.
Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/3603/G
50. Gdańsk. Widok Bramy Długich Ogrodów, 1761–1765
M. Deisch, *Das Langgartsche Thor. Porta a longishortis dicta, Nr 5*, wg cyklu F.A.A. Lohrmanna *50 Prospecte von Danzig*; akwaforta, papier; wym. karty 28,4 × 50,5 cm, płyty 17,4 × 26,7 cm
Oznaczenia liczbowe: 1 – die Kirche von Langgarten, Aedes sanctae Barbarae, 2 – die auser Brucke nach dem Kniepaff, Pons quo urbs cum suburbio Kniepaff jungitur.
Muzeum Narodowe w Gdańsku, MNG/SD/3605/G
51. Gdańsk. Plan Starego Miasta, 1780
J.E. Schmidt, *Die Alstadt von Johann Ernst Schmidt, ehem. Raths. Veru. der A. St. gezeichnet zwischen 1770 und 1780*; ołówek, piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, decymalna, skala ok. 1:1435, wym. 49 × 35,5 cm
Plan obejmuje Stare Miasto i północno-zachodnią część Głównego Miasta z Bramą Wyzynną. Znalazły się na nim nazwy bastionów, ulic (uzupełnione o nazwy ulic lub ich fragmentów występujące w księgach gruntowych), kościołów i szpitali oraz wybranych obiektów, a także nazwiska właścicieli ogrodów położonych przy końcu ul. Aksamitnej. Czerwoną linią zaznaczono granicę pomiędzy Starym a Głównym Miastem.
PAN BG, C I 50.1
52. Gdańsk. Plan fortyfikacji frontu zachodniego, 1792
J.L. Olczewskij, *Grund-Risz von den Aussen-Werken der Stadt Dantzic*; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, skala ok. 1:1900, wym. 51 × 137 cm
Oznaczenia: A – Commandanten Hauss auf Neugarten, B – Salvator-Bastion, C – Mittel-Bastion, D – Scharffenort-Bastion, E – Vigelance, F – Point de Sandgrube-Bastion, G – Kehsel-Bastion, H – Nothskenberg, J – Schützen-Bastion, K – Jerusalem-Bastion, L – Eggersche-Werck, M – Triangel-Bastion, N – Ravelin, O – Schweinskopff, P – Contregarden, Q – Neugebaursche-Ravelin, R – Halbe-Mond, S – Alte Schanze, T – Petershagsche-Thor, U – Neugartsche-Thor, V – Oliver-Thor, W – Hohethorsche-Brücke, X – Jacobsthorsche-Brücke, Y – ditto Ravelin, Z – Schützen-Garten, a – Corps de garden, b – Pulver-Magazin, c – Accisen, d – Ausfalle, e – Buden zu Wach-Holtz, f – Weg nach den Legethor, g – Observatorium, h – Docter Wulff Stifter des Observatorium sein Begrabniss, i – Bleichen, k – Kirche St. Salvator, l – dito, Hospital, m – Gartens, n – Mennonisten Kirchhoff, o – Schwarze-Meer, p – Sandgrube, q – Neugarten, r – Lohmühle, s – Walckmühle, t – Wasser-Kunst, u – Kirche zum Heil. Leichnam, v – dito Hospital, w – dito Vorsteher-Garten, x – dito Prediger Hauss, y – dito Kirchhoff, z – Holztraumsche Ravelin und Brücke, A – Holzraum, B – Kirche zum Lazareth, C – dito Hospital, D – Blantage, E – Kirchhoefe für das Lazareth, F – Im Bahrenwinkel, G – Im Rehm, H – Stadt-Graben, J – Radaunn, K – Wasser-Baeume. Staatsbibliothek zu Berlin, SBB/IIIIC/Kart. X 22413
53. Gdańsk. Plan miasta, ok. 1793
J.E. Schmidt; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka prętowa, decymalna, skala ok. 1:2200, wym. 87 × 111 cm
Plan (uszkodzony w części środkowej) obejmuje miasto wraz z najbliższymi okolicami – na północy, po kanał ceglarni. Opisano na nim bastiony, ulice i najważniejsze obiekty, różnicując je kolorystycznie: zwarta zabudowa mieszkalna i gospodarcza – kolor jasnoróżowy, zabudowa mieszkalna z ogrodami – obwódki jasnoróżowe z zielonymi podziałkami, obiekty użyteczności publicznej i kościoły – ciemnoróżowy. Schematycznie pokazano układy alei i zieleńców, ogrodów i cmentarzy. W prawym dolnym rogu umieszczono plan Wisłoujścia. APG, 300, MP/1183
54. Gdańsk. Fragment planu miasta, 1812
Plan de la Place de Danzig et de ses environs. Année 1812; piórko, tusz, akwarela, papier; podziałka w metrach, sążniach i prętach reńskich, skala 1:4500, wym. 208 × 236 cm
Fragment planu obejmujący miasto z najbliższą okolicą. Pokazano ukształtowanie terenu oraz sposób wykorzystania gruntów, w tym układy ogrodów. Kolorem ciemnoczerwonym zaznaczono zabudowę przedmieść, a na terenie miasta ważniejsze obiekty użyteczności publicznej, kolorem czarnym – kościoły, klasztory i szpitale. Podano nazwy placów, ulic i mostów. Kolorami wyróżniono dzielnice miasta: czerwonym – Głównie Miasto, różowym – Stare Miasto, Zamczysko, Wiaźdrownię i Brabank, niebiesko-szarym – zabudowę Wyspy Spichrzów i Ołowiarki, szarym – Dolnego Miasta, Długich Ogrodów, Szop i Szafarni.
Oznaczenia literowe kościołów, klasztorów i szpitali (spis poza reprodukowanym fragmentem): A – Eglise S^c Marie, B – Chapelle Royale, C – Eglise St Jean, D – Eglise du St Esprit, Hôpital, E – Eglise et Couvent des Dominicains aux Moines noirs, F – Eglise de St Pierre et St Paul, Magasin à fourrage, G – Eglise de S^c Elisabeth, Hôpital, H – Eglise et Couvent des Carmes aux Moines blanc, I – Eglise S^c Catherine, K – Eglise et Couvent de S^c Brigitte, L – Eglise de St Barthelemi, M – Eglise St Jacques, Hôpital, N – Eglise de la S^c Trinité, die Graumünchen Kirche, O – Eglise Sainte Anne, P – Eglise Sainte Barbe, Hôpital, Q – Eglise Saint Sauveur, R – Eglise du Corps de Jesus, (Heiligen Leichnam) Hôpital, S – Eglise et Hôpital dit Pockenhaus, Magasin à fourrage, T – Eglise et Collège des Jésuites, U – Eglise des Réformateurs, V – Hôpital de Sainte Gertrude, X – Maison de Charité, Spendhaus, Y – Maison des Orphelins.
Autres batimens et établissemens publics: a – Fondation pour les Veuves, b – Observatoire astronomique, c – Gymnase et Bibliothèque publique, Hôpital Français, d – Cabinet d'histoire naturelle, e – Bourse, f – Salle de Théâtre, g – Nouveau Manège, h – Ecole de Dessin, i – Maison de Ville de la Rechtstadt (Il y a une prison civile dans cette Maison), k – Hôtel du Gouvernement, l – Hôtel du Résident de Russie, m – Maison de Ville de la Altstadt, n – Maison des Echevins, o – Ecuries de la Ville, p – Maison de correction, q – Bureau de Police, r – Grande grue pour le chargement et le déchargement des Navires, s – Maison de la Douane Française, t – Grue pour le chargement des fers, u – Balance pour la pesée des fers, v – Maison de Douane de la ville (la plus grande partie des bâtimens sert d'Hôpital), w – Magasin de constructions de l'administration de la ville, x – Balance pour la pesée des laines, y – Jardin et maison pour le tirage à la cible, z – Machine hydraulique mue par des Chevaux, fournissant l'eau en tems de siège à la Rechtstadt, sz – Machine hydraulique pour l'approvisionnement.¹ en eau de la Altstadt.
Muzeum Gdańska, nr inw. I/988
55. Gdańsk. Plan miasta, 1814
A. Gersdorff, *Plan Der Königlich Preussischen See- und Handlungs-Stadt Danzig mit Bemerkung der Grundstücke eines jeden Besitzers auf Verordnung eines Königlichen Policy Präsidiiums hieselbst, aus mehreren Plänen zusammengetragen und ergänzt, im Monat April und Mai 1814*; piórko, tusz, akwarela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:3000, wym. 90 × 93 cm
Plan pokazuje miasto wraz z najbliższymi okolicami ze zniszczeniami po oblężeniu w 1813 r. Jest to pierwszy plan katastralny miasta. Zaznaczono na nim nie tylko podziały własnościowe, lecz także obrysy budynków, na których wpisano ich numery serwisowe. Kolorami zaznaczono: czerwonym – bramy miasta i obiekty wojskowe,

brązowym – kościoły i klasztory, jasnobrązowym – budynki użyteczności publicznej oraz inne wybrane, beżowym – hotele, żółtym – budynki drewniane, jasnobieżowym – domy mieszczkańskie, kropkowaniem – nieruchomości wypalone podczas bombardowania w 1813 r. Podano nazwy bastionów, placów i ulic.

Literami oznaczono: Verzeichniß der Kirchen: A – St. Marien oder Ober Pfarr Kirche, B – Catholische Capelle, C – St. Johannis, D – Heiligen Geist, E – Dominicaner Kirche u. Kloster, F – St. Trinitatis, G – St. Anna, H – St. Petri und Pauli, I – St. Catharina, K – Nonnen Kirche u. Kloster, L – St. Bartholomäi, M – St. Jacobi, N – Carmeliter Kirche u. Kloster, O – St. Elisabeth, P – St. Barbara, Q – St. Lazaro, R – Heiligen Leichnam, S – St. Salvator, T – Kinderhausische Kirche, U – Spendhausische Kirche, W – Zuchthausische Kirche.

Öffentliche Gebäude: A – Rechtstädtisches Rathhaus, B – Altstädtisches Rathhaus, 918 – Policey-Präsidium (Rechtstadt), 501 – Admiraltäts-Collegium (idem), C – Gouvernement, D – Artushof und Börse, E – Schauspiel-Haus, F – Alte Schauspiel-Haus, G – Stadt-Hof, H – Kinderhaus, J – Spendhaus, K – Zuchthaus, L – Stockhaus (Gefängniß), M – Pfefferstädtisches Gefängniß, N – Gefängniß, O – Wasserkunst, P – Steinschleuse, R – Gymnasium (jetzt militairisches Lazareth), S – Kunst und Handwerks-Schule, T – Licent oder Königl. Land-Packhof, U – See-Packhof, V – Lotterie-Directions-Haus zur Caserne dienend, W – Rechtstädtische Fleischbänke, X – Altstädtische Fleischbänke, Y – Schützenhaus, 1044 – Ober-Post-Amt (Breitgasse), 697 – Intelligenz Comptoir (Brodänkengasse), Z – Reformirtes Waisenhaus, a – Krahn, b – Wittwenstift, c – Altstädtische Freischule (1099), d – Pfarr-Schule, St. Petri Schule.

Hospitäl: f – St. Salvator, g – Heiligen Leichnam, h – Pokkenhaus, i – Heiligen Geist, k – St. Elisabeth, l – St. Jacob, m – St. Barbara.

Militairische Gebäude: n – Das alte Zeughaus, o – Das neye Zeughaus, p – Fortifications Bauhof, q – Haupt-Wache, r – Fischmarkts-Wache, s – Laboratorium, t – Bäckerei, u – Pulverthürme, v – Blockhäuser, w – Wachhäuser.

Thore der ehemaligen alten Stadt Danzig: x – Langgassisches Thor, y – Grünes d[itto], z – Glocken d[itto], a' – Breites d[itto], b' – Haus d[itto], c' – Höker d[itto], d' – Johanns d[itto], a – Krahn, e' – Heil. Geist d[itto], f' – Frauen d[itto], g' – Brodbänken d[itto], h' – Kuh d[itto], i' – Fischer d[itto], k' – Ketterhagsche d[itto], l' – Milchkanalen d[itto], □ – Alte Thürme und Ruinen.

Andere merkwürdige Gebäude: aa – Loge, bb – St. Johannis Loge, cc – Hof zum weissen Bären, dd – Schusterhof (Vorstadt), 637 – Rathsapotheke (Rechtstadt), ee – Tagnetzer-Buden, ff – Silberhütte, oo – Zuckersiedereien, gg – Pestilenz-Häuser.

Gasthäuser und Hotels: 30 – Grüne Wiese (Vorstadt), 31 – Im weissen Löwen (Vorstadt), 32 – Drei Mohren (Vorstadt), 166 – Hotel de Berlin (Vorstadt), 373 – Parlament d'Angleterre (Rechtstadt), 395 – London Caffé u. Hotel (Rechtstadt), 400 – Hotel de Saxe (Rechtstadt), 671 – Englische Haus (Rechtstadt), 1345 – Fleischer-Herberge (Holzmarkt), 1905 – Zwei Mohren (Rechtstadt), 966 – Schippergilde Haus (Rechtstadt), 2094 – Drei goldene Ringe (Rechtstadt), 869 – Börse von Amsterdam (Rechtstadt), 950 – Börse von London (Rechtstadt), 951 – Drei Kronen (Rechtstadt), 1173 – Die sieben Provinzen (Rechtstadt), 1174 – Wappen von Ostfriesland (Rechtstadt), 85 – Hotel d'Oliva (Holzmarkt), 46 – Hotel de Varsovie (Schäfferei), 244 – Königsberger Herberge (Langgarten), 222 – Danziger Herberge (Langgarten), 1625 – Im Schiff (Im Rähm).

Osobno wymieniono spichlerze zniszczone podczas oblężenia oraz te, które po zniszczeniu odbudowano.

APG, 9, 2/680

56. Gdańsk. Plan Wyspy Spichrzów, 1821

F.L. Belitski, *Plan von der Speicher Insel zu Danzig, mit den bedeutenden Veraendrerungen des neu Baus nach dem Kriege 1813, wie selbige im Jahr 1821 beschaffen war nebst den noch vorhandenen Ruinen, und Umgebungen derselben*; piórko, tusz, akwabela, papier; podziałka prętowa, reńska, skala ok. 1:2995, wym. 33,6 × 65,5 cm

Planem objęto nie tylko Wyspę Spichrzów, ale także nadbrzeżne fragmenty Głównego Miasta i Starego Przedmieścia oraz Dolnego Miasta, Szop, Szafarni i składów drewna, a także Ołowiankę. Kolorami

oznaczono stan zachowania obiektów na obu wyspach i składach, jak również Lastadii i Brabanku. Kolorem bladobrązowym oznaczono podwórza i place; nieco ciemniejszym – składy drewna; brązowym – stare budynki drewniane; jasnobrązowym – nowe budynki drewniane; liliowym – stare spichlerze; różowym – nowe spichlerze; szarym – ruiny; kremowym – niewykorzystane place. Podano nazwy składów i obiektów miejskich lub królewskich.

PAN BG, C I 50.18

57. Gdańsk. Plan miasta, przed 1838

C.W. Sabjetzky, *Plan der See- und Handels Stadt Danzig, aus mehrern Plänen zusammengetragen und ergänzt von Carl Wilh. Sabjetzky*; litografia barwna; brak podziałki, skala ok. 1:4400, wym. 44 × 56 cm

Plan obejmuje miasto w obrębie pierścienia fortyfikacji wewnętrznych; same umocnienia nie zostały pokazane. Kolorami oznaczono poszczególne części miasta. Dolne Miasto zostało potraktowane łącznie z Szopami, Długimi Ogrodami, Szafarnią, składami drewna, Ołowianką i Kempą. Na planie umieszczono nazwy ulic i placów, obiektów sakralnych i użyteczności publicznej oraz zaznaczono schematycznie linie graniczne pomiędzy nieruchomościami opisując numerami serwisowymi posesje narożne i wybrane w środkowych częściach pierzei ulic.

APG, 9, 2/675

58. Gdańsk. Plan przedmieść wewnętrznych i najbliższego sąsiedztwa miasta, 1859

Litografia wielobarwna; podziałka prętowa, reńska, skala ok. 1:2880, wym. poszczególnych sekcji – 52 × 52 cm, całości złożonej z 9 arkuszy – 156 × 156 cm

Na planie pokazano ukształtowanie przedmieść i fortyfikacji miasta przed zmianami jakie nastąpiły po wykonaniu linii kolejowej przecinającej przedmieścia.

GStA PK, XI/HA/FPK/E 71251 Bl. 1-9

59. Gdańsk. Plan miasta, 1884

A. Kummer; piórko, tusz, akwabela, papier; brak podziałki, skala ok. 1:5000, wym. 33/65 × 230 cm

Plan miasta, będący częścią większego planu, na którym zaznaczono kreskowaniem tereny położone niżej niż 3 m n.p.m. Różnymi kolorami tuszu opisano także koty wysokościowe na podstawie wcześniej wykonanych pomiarów. Kolorem niebieskim – z planów królewskiego urzędu fortyfikacyjnego, czerwonym – te, które uzyskano w wyniku pomiarów na potrzeby tego planu, żółtym – z akt gdańskiego magistratu. Koty podane przy zielonych kółkach wyznaczono na podstawie znaków poziomu wód powodzi z 11 kwietnia 1829 r.

APG, 300, MP/846

60. Gdańsk. Plan miasta, 1886

M. Block, *Plan von Danzig 1886. Nach den neuesten Aufnahmen des Stadt-Geometers Block*; litografia wielobarwna, skala 1:5000, wym. 54 × 66 cm

Plan obejmuje miasto w obrębie nowożytnych fortyfikacji. Pominięto w nim zarys fortyfikacji wzgórz. Plan zawiera nazwy bastionów, placów, ulic, obiektów sakralnych, publicznych i wojskowych. Kreskowaniem oznaczono tereny o rzędnej niższej niż 3 m n.p.m.

APG, 9, 2/672

61. Gdańsk. Plan zagospodarowania terenów pofortyfikacyjnych, front zachodni, 1892

H.J. Stüben, *Vorschlag zur Abänderung des „Entwurfes für die Bebauung der Westfront“ von Danzig*; litografia wielobarwna; skala 1:5000, wym. 32 × 48 cm

Kolorem szarym oznaczono tereny zabudowane, jasnoniebieskim – tereny zarezerwowane pod nowe założenia, czerwonym – tereny przeznaczone pod zabudowę, jasnoszarym – tereny kolejowe, czerwoną linią przerywaną – linie zabudowy wg projektu magistratu, czarną linią – obrys dawnych fortyfikacji.

PAN BG, C I 50.11

62. Gdańsk. Plan zagospodarowania terenów pofortyfikacyjnych, front zachodni, 1893
H.J. Stüben, *Bebauungsplan der Stadt Danzig 1893 Aufgestellt nach den Vorschlägen des Stadtbauraths Stübben in Köln*; litografia wielobarwna; skala 1:5000, wym. 39,5 × 51 cm
Kolorem jasnobrązowym oznaczono tereny zabudowane, jasnoszarym z czerwoną obwódką – projektowane zieleńce, czerwonym – tereny przeznaczone pod zabudowę, czarną linią – obrys dawnych fortyfikacji.
PAN BG, C I 50.13
63. Gdańsk. Plan zagospodarowania terenów pofortyfikacyjnych, część północna frontu zachodniego, ok. 1897
H.J. Stüben, *Bebauungsplan des nördlichen Theiles der Westfront*; litografia wielobarwna; skala 1:2500, wym. 58 × 35,5 cm
Kolorem jasnobrązowym oznaczono tereny zabudowane, zakreślono – tereny przeznaczone pod zabudowę.
PAN BG, C I 50.12
64. Gdańsk. Zabudowa na terenach pofortyfikacyjnych w Gdańsku, front zachodni, XIX/XX w.
D. Buhse, *Plan von Danzig. Nach trigonometrischer Aufnahme im Auftrage des Magistrates in den Jahren 1866 bis 1869 gefertigt*; litografia, uwagi piórkami; podziałka metrowa i w prętach reńskich, skala 1:1000, pojedyncza sekcja 59 × 82 cm
Plan złożony z trzech sekcji: 6, 7, 8. Na planie czerwonym tuszem zaznaczono zmiany jakie do 1917 r. zaszły w zabudowie, granatowym – numery ksiąg hipotecznych, zielonym – dawne numery serwisowe nieruchomości.
APG, 1126/376, sekcja 6, 7, 8
65. Gdańsk. Zabudowa na terenach pofortyfikacyjnych, od okolic Lazaretu po Brabank, XIX/XX w.
D. Buhse, *Plan von Danzig. Nach trigonometrischer Aufnahme im Auftrage des Magistrates in den Jahren 1866 bis 1869 gefertigt*; litografia, uwagi piórkami; podziałka metrowa i w prętach reńskich, skala 1:1000, pojedyncza sekcja 59 × 82 cm
Plan złożony z części dwóch sekcji: 11 i 15. Na planie czerwonym tuszem zaznaczono zmiany, jakie zaszły w zabudowie do 1917 r., granatowym – numery ksiąg hipotecznych, zielonym – dawne numery serwisowe nieruchomości.
APG, 1126/376, sekcja 11, 15
66. Gdańsk. Plan miasta, ok. 1923
Pharus-Plan Danzig; litografia wielobarwna, skala 1:8000, wym. 37 × 51 cm
Plan obejmuje miasto wraz z najbliższą okolicą. W prawym dolnym rogu plan *Wřezszca* w skali 1:17 000. Podano nazwy bastionów, placów, ulic, cmentarzy. Kościoły i wybrane budynki publiczne pokazano w rysunku aksonometrycznym. Szpitale oznaczono czerwonym krzyżem.
PAN BG, nr C I 46.10
67. Gdańsk. Plan miasta, tzw. *Geländeplan*, 1927
Freie Stadt Danzig. Geländeplan; litografia; skala 1:5000, złożony z czterech arkuszy o wym. 48 × 71 cm
Plan obejmuje miasto wraz z najbliższą okolicą. Zaznaczono warstwie oraz skarpy, podano nazwy ulic, cmentarzy i najważniejszych obiektów. Budynki opisano aktualnymi numerami.
PAN BG, C I 47.5, sekcja E 10, E 11, F 10, F 11
68. Gdańsk. Fotografia lotnicza miasta, ok. 1930
Fotografia z negatywu 13 × 18 cm
Miasto pokazano od strony południowej, od Śluzy Kamiennej po Stocznię Schichaua, od zieleńców w miejscu dawnych fortyfikacji po stronie zachodniej, po Rudno (Knipawę) na wschodzie.
Herder-Institut Marburg, Inv. Nr. 58 220
69. Gdańsk. Lotnicze zdjęcie zniszczonego miasta, 1947
Miasto pokazane centralnie od góry. Z wyjątkiem niewielkiego fragmentu po stronie północnej objęto nim miasto w obrębie nowożytnych fortyfikacji. Wyraźnie widoczne wypalone budynki i puste
- przestrzenie w miejscu dawnej zabudowy, ślady zniszczeń z marca 1945 r.
Ze zbiorów NID/Oddz. Gdańsk
70. Gdańsk. Inwentaryzacja stopnia zniszczenia budynków na obszarze miasta, 1947
Piórko, tusz, akwarela, papier; skala 1:2500, wym. 72 × 145 cm
Plan (NR III/L/6) wykonano w Biurze Planu „Gd” przy Regionalnej Dyrekcji Planowania Przestrzennego w Gdańsku. Oznaczenia do planu nie zachowały się. Kolorem czarnym oznaczono zapewne budynki zachowane w stanie dobrym, ukośnym kreskowaniem budynki i budowle zachowane w znacznym stopniu, czarnym – w stanie dość dobrym, czerwonym – w stanie złym, brązowym – budynki, których ściany ogniowe w jakimś stopniu przetrwały, kolorem czerwonym zaznaczono zapewne budynki zniszczone, ciemnymi obwódkami obwiedziono obiekty przewidywane do zachowania i odbudowy.
Ze zbiorów prywatnych
71. Gdańsk. Współczesny widok satelitalny miasta, 2018
Widok obejmuje obszar miasta w obrębie nowożytnych fortyfikacji.
Z zasobów Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Gdańsku
72. Gdańsk. Zespół miejski ok. 1454/1460 r.
Tło: przerys planu katastralnego D. Buhsego z lat 1866–1869. Skala ok. 1:6200
Oprac. W. Długokęcki, Z. Maciakowska, oprac. kart. W. Hazuka, D. Gzowska
73. Gdańsk. Fortyfikacje miasta ok. 1520 r.
Tło: przerys planu katastralnego D. Buhsego z lat 1866–1869. Skala ok. 1:6200
Oprac. G. Bukal, oprac. kart. W. Hazuka, D. Gzowska
74. Gdańsk. Rozwój nowożytnych fortyfikacji miasta 1595–1635
Tło: przerys planu katastralnego D. Buhsego z lat 1866–1869. Skala ok. 1:15 400
Oprac. G. Bukal, oprac. kart. W. Hazuka, D. Gzowska
75. Gdańsk. Przestrzeń miasta ok. 1660 r.
Tło: przerys planu katastralnego D. Buhsego z lat 1866–1869. Skala ok. 1:6200
Oprac. W. Długokęcki, Z. Maciakowska, oprac. kart. W. Hazuka, D. Gzowska
76. Gdańsk. Przestrzeń miasta ok. 1807 r.
Tło: przerys planu katastralnego D. Buhsego z lat 1866–1869. Skala ok. 1:6200
Oprac. Z. Maciakowska, oprac. kart. W. Hazuka, D. Gzowska
77. Gdańsk. Przestrzeń miasta ok. 1866 r.
Tło: przerys planu katastralnego D. Buhsego z lat 1866–1869. Skala ok. 1:3000
Oprac. W. Szymański, oprac. kart. W. Hazuka, D. Gzowska
78. Gdańsk. Odbudowa historycznego centrum miasta po II wojnie światowej
Tło: plan katastralny miasta z 2014 r. Skala ok. 1:6200
Oprac. T. Błyskosz, oprac. kart. W. Hazuka